

Мутаф В. А.

студентка 1-го курсу факультету підготовки слідчих органів внутрішніх справ
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДОСТУПНІСТЬ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА

В Україні наразі існує 134 Вищих навчальних закладів, які займаються підготовкою спеціалістів по напрямку «правознавство». Тобто сьогодні юридична освіта є дуже престижною та популярною. Після закінчення університету, кожен студент обирає свою сферу діяльності. Що впливає на цей вибір? Особиста зацікавленість чи доступність професії? Адже наразі умови для побудови подальшої кар'єри доступні не для кожного.

В даній статті ми розглянемо проблеми, з якими може зустрітися юрист, при бажанні складання кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.

Рішенням № 270 від 17 грудня 2013 року Рада адвокатів України затвердила у новій редакції Порядок допуску до складання кваліфікаційного іспиту, порядок складання кваліфікаційного іспиту та методику оцінювання результатів складання кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні

В розділі 2 даного документу зазначенні Вимоги до особи, яка звертається із заявою про допуск до складання кваліфікаційного іспиту, де вказано наступне :

1. Особа, яка виявила бажання набутти статус адвоката (далі Заявник), звертається до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону за місцем проживання із заявою про допуск до складання кваліфікаційного іспиту. До заяви додається письмова згода Заявника на обробку персональних даних, проведення перевірки повноти та достовірності повідомлених ним відомостей та зобов'язання про надання необхідних для перевірки документів на запит КДКА. У разі не надання особою, яка виявила бажання стати адвокатом, письмової згоди на перевірку достовірності і повноти повідомлених нею відомостей, така особа до кваліфікаційного іспиту не допускається.

2. Одночасно із заявою про допуск до складання кваліфікаційного іспиту Заявник надає наступні документи:

1). документ державного зразка, що підтверджує набуття заявником повної вищої освіти за спеціальностями «правознавство», «правоохоронна діяльність», «міжнародне право» (оригінал та нотаріально посвідчену копію);
2). документ (документи) про підтвердження наявності у Заявника стажу роботи в галузі права не менше, ніж два роки (оригінал та нотаріально чи за місцем роботи посвідчену копію). Документами, що підтверджують стаж помічника адвоката є: трудовий договір з адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням), довідка (довідки) з компетентного органу (органів) про суму сплаченого єдиного соціального внеску та податку з доходів фізичних осіб за час роботи на посаді помічника адвоката; (підпункт 2 пункту 2 у редакції рішення Ради адвокатів України від 25 жовтня 2014 року № 179)

Крім зазначених вимог особа після складання кваліфікаційного іспиту повинна пройти стажування. Відповідно до статті 10 закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» стажування полягає в перевірці готовності

особи, яка отримала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, самостійно здійснювати адвокатську діяльність. Стажування здійснюється протягом шести місяців під керівництвом адвоката за направленням ради адвокатів регіону. Стажистом адвоката може бути особа, яка на день початку стажування має дійсне свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту. Стажування може здійснюватися у вільний від основної роботи час стажиста. Керівником стажування може бути адвокат України, який має стаж адвокатської діяльності не менше п'яти років. В одного адвоката можуть проходити стажування не більше трьох стажистів одночасно. Рада адвокатів регіону може призначити керівника стажування з числа адвокатів, адреса робочого місця яких знаходиться у відповідному регіоні. Порядок проходження стажування, програма та методика опінування стажування затверджуються Радою адвокатів України. Від проходження стажування звільняються особи, які на день звернення із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту мають стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки. За результатами стажування керівник стажування складає звіт про оцінку стажування та направляє його раді адвокатів регіону. Результати стажування оцінюються радою адвокатів регіону протягом тридцяти днів з дня отримання звіту.

За оцінкою результатів стажування рада адвокатів регіону приймає рішення про:

- 1) видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;
- 2) продовження стажування на строк від одного до трьох місяців.

Стажист адвоката та керівник стажування повідомляються про прийняте рішення письмово протягом трьох днів з дня його прийняття.

Рішення ради адвокатів регіону про продовження стажування може бути оскаржено стажистом адвоката або керівником стажування протягом тридцяти днів з дня його отримання до Ради адвокатів України або до суду, які можуть залишити оскаржуване рішення без змін, або зобов'язати раду адвокатів регіону видати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

Тобто, відповідно до п. 1.8 Положення «Про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю», стажування відбувається на платній основі. Проте головне розмір плати - він становить 20 мінімальних заробітних плат (22 940 гривень), станом на дату сплати. Сума є досить значною як на особу, яка ще не здійснює адвокатської діяльності і великих заробітків немає. 30 % від вказаної суми - сплачується на поточний банківський рахунок Національної асоціації адвокатів України; 70 % - сплачується на поточний банківський рахунок відповідної ради адвокатів регіону. За зміну місця проходження стажування та додатковий строк на проходження стажування теж доведеться платити - 2 мінімальних заробітних плат у місяць.

Проте невідомо обґрунтування такої суми: чому не 100 мінімальних заробітних плат? Ні розмір ні доречність справляння плати за проходження стажування з адвокатською громадськістю не було обговорено.

Введення такою високої плати за стажування обмежить прагнення молодих юристів стати адвокатами, особливо з районних центрів нашої області. Та і для великої кількості юристів обласного центру така плата є не підйомною.

Задля публічного обговорення нововведень та пошуку компромісу був

проведений круглий стіл під назвою «*Стажування як шлях до самостійної адвокатської діяльності та підґрунтя посилення професіоналізму адвокатів*».

Позицію АПУ також підтримав і Президент АПУ у відставці Валентин Загарія, який, виступаючи скоріше у ролі адвоката, ніж представника органів самоврядування, висловив думку про те, що стажер вже розплачується за навчання, допомагаючи адвокату в його роботі та виконуючи різні доручення. Також він нагадав, що встановлення високої плати за стажування йде в розріз з процесом уніфікації професії в країні.

Протилежна сторона дискусії висловила переконливі аргументи. Чимало адвокатів висловлювали думки про необхідність створення певного професійного бар'єру задля забезпечення «чистоти» професії. Але чому цей бар'єр повинен бути фінансовим? Невже недостатньо кваліфікаційного іспиту?

Також лунали аргументи на користь стягнення плати за стажування, які базувалися на європейському досвіді, де плата за стажування є обов'язковою, а її розмір встановлений значно більший, ніж пропонується в Україні.

Результатом круглого столу стало голосування, за яким більшість присутніх висловилися за збереження плати за стажування з можливістю надання розстрочки по сплаті вказаної суми. Основним мотивом такої позиції стало переконання у необхідності встановлення справедливої компенсації за роботу адвоката, який має витратити на навчання колеги (або ж, скоріше, конкурента) 550 годин свого часу протягом шести місяців.

Ухвалюючи таке рішення, Рада адвокатів України «дивним» чином забула положення Конституції України. А вони є однозначними - в Україні не може бути жодних обмежень з ознакою майнового стану (стаття 24), держава гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності (стаття 43).

Міжнародний досвід у цьому питанні є однозначним. Встановлення будь-яких обмежень для майбутніх адвокатів є необґрунтованим. Так, згідно Основних положень про роль адвокатів, прийнятих VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам, обов'язком урядів, професійних асоціацій адвокатів є забезпечення відсутності дискримінації при допущенні осіб до адвокатської практики, у тому числі за ознаками раси, економічного або іншого становища.

Отже, наразі професія адвоката доступна не кожному. Адже погодьтесь, встановлення значних поборів за стажування, коли більшість людей не матиме змоги оплатити вартість таких послуг, - класичний приклад дискримінації.